MAKE IT FAIR

ILE NAPRAWDĘ KOSZTUJE ROZMOWA TELEFONICZNA...

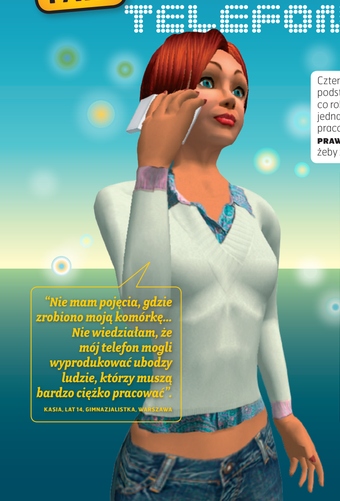

"Nie mam pojęcia, gdzie zrobiono moją komórkę... Nie wiedziałam, że mój telefon mogli wyprodukować ubodzy ludzie, którzy muszą bardzo ciężko pracować"

KASIA, LAT 14, GIMNAZJALISTKA, WARSZAWA

Czternastoletnia Kasia swój pierwszy telefon komórkowy dostała w podstawówce. Od tamtej pory **MIAŁA JUŻ CZTERY RÓŻNE APARATY** – co roku wymienia stary model na najnowszy, lśniący gadżet. Kiedy jednak ona wysyła sms-y do swoich koleżanek w Warszawie, pracownicy fabryki, którzy wyprodukowali jej nowy telefon, **PRACUJĄ PRAWDOPODOBNIE PO 12 GODZIN DZIENNIE, SIEDEM DNI W TYGODNIU**, żeby zarobić zaledwie tyle, by starczyło na wykarmienie rodziny.

Robotnicy z branży elektronicznej w takich krajach, jak Tajlandia, Chiny i Meksyk codziennie pracują przez **WIELE GODZIN W NIEBEZPIECZNYCH WARUNKACH**, aby produkować telefony, odtwarzacze MP3, gry elektroniczne i laptopy, z których wszyscy tak lubimy korzystać. Niektórzy są narażeni na działanie groźnych substancji chemicznych i zarabiają zaledwie 2 euro dziennie, zaś robotnicy w Afryce **RYZYKUJĄ ŻYCIE** w szybach kopalni, aby dostarczać metale potrzebne do zaspokojenia naszej żądzy najnowszych elektronicznych gadżetów.

Trudno wyobrazić sobie świat bez tych urządzeń. Wszyscy polegamy na technologii informacyjnej — ang. Information Technology, IT. Wykorzystujemy ją codziennie, do pracy i do zabawy, IT zmienia nasze życie na lepsze na tyle różnych sposobów. Teraz kampania makeITfair wzywa młodych ludzi z całej Europy, aby pomogli **ZMIENIĆ NA LEPSZE ŻYCIE ROBOTNIKÓW W KRAJACH ROZWIJAJĄCYCH SIĘ**, dzięki którym spełniają się nasze elektroniczne marzenia. Razem możemy sprawić, że IT będzie fair dla ludzi na całym świecie!

ZOBACZ, JAK MOŻESZ POMÓC. NA STRONIE WWW.MAKEITFAIR.ORG

PODLICZENIE KOSZTÓW ROZMOWY TELEFONICZNEJ

Telefony komórkowe zmieniły nasze życie na lepsze. Jednak dla ludzi, którzy je produkują, sytuacja wygląda zupełnie inaczej:

Cena do zapłacenia
Podczas gdy nastolatki w Europie używają komórek, żeby być w stałym kontakcie z rodzicami, 28-letnia Maew w Bangkoku jest tak zajęta produkcją części dla przemysłu elektronicznego, że **SWOJĄ CÓRKĘ WIDUJE TYLKO DWA LUB TRZY RAZY W ROKU.**

Maew poprosiła nas, żebyśmy nie pokazywali jej twarzy na zdjęciu, bo boi się, że jeśli będzie mówić otwarcie o warunkach panujących w jej fabryce, może stracić pracę.

"Myślę, że konsumenci na Zachodzie nie wiedzą, jak ciężko pracujemy"

MAEW, LAT 28, ROBOTNICA W PRZEMYŚLE ELEKTRONICZNYM, BANGKOK

"Myślę, że konsumenci na Zachodzie nie wiedzą, jak ciężko pracujemy" — mówi Maew, którą szefowie fabryki **ZMUSZAJĄ DO PRACY W NADGODZINACH.**

"Czuję się **WYKORZYSTYWANA PRZEZ FIRMĘ**, ale mam nadzieję, że konsumenci nadal będą kupować nasze produkty. Inaczej musiałabym przestać pracować, a to byłoby jeszcze gorsze".

Maew pochodzi z północy Tajlandii i musiała zostawić swoją córkę z rodziną, żeby móc znaleźć pracę, aby spłacić rodzinne długi rolne. Jest zmuszona pracować 12 godzin dziennie przez 6 dni w tygodniu, często bez przerwy na obiad — i zarabia **4,50 EURO DZIENNIE, CO LEDWIE WYSTARCZA NA PRZEŻYCIE.** Co miesiąc wysyła trochę pieniędzy rodzinie.

WSTRZĄS TOKSYCZNY
Z badań wynika, że pracownicy przemysłu elektronicznego są narażeni na wyższe stężenie toksycznych substancji chemicznych w miejscu pracy niż pracownicy przemysłu chemicznego.

DŁUGI CZAS PRACY
W wielu fabrykach w Azji czas pracy wynosi zwykle 12 godzin dziennie przez 6 lub 7 dni w tygodniu, z obowiązkowymi nadgodzinami.

BEZPRAWNIE NISKIE PŁACE
W większości fabryk robotnicy muszą pracować w nadgodzinach, żeby zarobić na utrzymanie.

ŚMIERTELNE KONFLIKTY
Wydobywanie metali potrzebnych do produkcji telefonów komórkowych nasiliło konflikty w takich krajach, jak Demokratyczna Republika Kongo w Afryce.

UTRATA ŚRODKÓW DO ŻYCIA
W Afryce Południowej ubogie społeczności lokalne zmuszono do opuszczenia ziemi uprawnej bez odpowiedniej rekompensaty, żeby zrobić miejsce dla nowych kopalń, w których wydobywane są metale potrzebne do produkcji komputerów. W Zambii wydobywanie kobaltu do produkcji baterii wielokrotnego ładowania wiąże się z zanieczyszczaniem ziemi i wody.

NIEBEZPIECZNE ODPADY
Jeśli stary telefon komórkowy nie zostanie poddany właściwemu recyklingowi, szkodliwe substancje, takie jak arsen i ołów, przedostają się do wód gruntowych lub do atmosfery. Znaczną część takich odpadów eksportuje się do biednych krajów, gdzie nie ma odpowiednich przepisów ochrony środowiska.

BRAK ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
W Chinach, gdzie produkuje się większość elektronicznych gadżetów, nie ma niezależnych związków zawodowych, które strzegłyby praw pracowników. Bez związków zawodowych trudno poprawić warunki pracy.

CZY WIESZ, ŻE...?

- *Ponad 95% młodych ludzi w Europie ma telefon komórkowy*
- *Co roku w samej tylko Europie wyrzuca się ponad 100 milionów telefonów komórkowych, które często były używane jedynie przez rok czy dwa*
- *W zeszłym roku na całym świecie sprzedano ponad miliard telefonów komórkowych*
- *Pracownicy sektora elektronicznego w Azji często pracują 12 godzin dziennie, 7 dni w tygodniu — zarabiając tylko 2 euro dziennie*
- *Ponad połowa używanych na świecie laptopów i prawie połowa telefonów komórkowych powstaje w Chinach*

Jak poprawić sytuację w przemyśle IT
Po powrocie ze szkoły 13-letnia Magda **UWIELBIA OGLĄDAĆ TELEWIZJĘ I GRAĆ NA KOMPUTERZE.** Pierwszą komórkę kupiła, kiedy miała 10 lat. Jest otoczona sprzętem IT, ale niewiele wie o ludziach, którzy wytwarzają jej ulubione gadżety w fabrykach na drugim końcu świata.

"**NIGDY SIĘ NIE ZASTANAWIAŁAM, KTO ROBI TELEFONY KOMÓRKOWE**, ani jak się je produkuje, ale wydaje mi się, że moją komórkę zrobiono w Chinach" — mówi.

Magda ma dużo pomysłów, co zrobić, żeby pomóc poprawić warunki pracy takich robotników, jak Maew: "Sama pewnie nie dałabym rady zmienić tych warunków, ale gdybym działała w grupie, to by się udało" — twierdzi. — "Mogłibyśmy na przykład **ORGANIZOWAĆ PROTESTY** i projekty, spróbować poruszyć ten temat w telewizji i domagać się, by ludzie więcej zarabiali..."

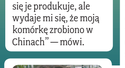

Magda **BYŁABY NAWET GOTOWA WIĘCEJ PŁACIĆ** za kupowane przez siebie produkty, gdyby tylko były wytwarzane w lepszych warunkach. A Ty?

"Sama pewnie nie dałabym rady zmienić tych warunków, ale gdybym działała w grupie, to by się udało".

MAGDA, LAT 13, WARSZAWA

NA NASTĘPNEJ STRONIE DOWIESZ SIĘ, CO MOŻESZ ZROBIĆ, ŻEBY IT BYŁO FAIR DLA TAKICH ROBOTNIKÓW, JAK MAEW...

MAKEITFAIR

Chcąc utrzymać jak najniższe ceny, fabryki sprzętu elektronicznego przenoszą produkcję do krajów, w których koszty pracy są niskie, a normy ekologiczne mniej surowe.

Znaczną część produkcji przeniesiono do Chin, gdzie powstaje ponad jedna trzecia używanych na świecie telefonów komórkowych i laptopów. Inne fabryki ulokowano w Indiach, Tajlandii, na Filipinach, w Meksyku i Europie Wschodniej.

W tych fabrykach często panują przerażające warunki — zwłaszcza w przypadku dostawców małych części. Duże, markowe firmy elektroniczne nie mają ścisłego nadzoru nad siecią dostawców i często nie biorą odpowiedzialności za niedopuszczalne warunki pracy i zanieczyszczenie środowiska. Jeszcze gorsza jest sytuacja górników w Afryce, którzy ryzykują życie pracując bez odpowiednich środków bezpieczeństwa, aby dostarczać potrzebne metale przemysłowi elektronicznemu.

makeITfair to kampania prowadzona przez grupę europejskich organizacji pozarządowych przeciw tym nieuczciwym praktykom. Uważamy wykorzystywanie robotników pracujących w przemyśle elektronicznym za niesprawiedliwe. Dlatego prosimy młodych ludzi z całej Europy o włączenie się do naszej kampanii, w której wzywamy rządy i międzynarodowe firmy do poprawy warunków pracy robotników branży elektronicznej w ubogich społecznościach na całym świecie. Apelujemy także do producentów naszych telefonów komórkowych, laptopów, odtwarzaczy MP3, gier komputerowych i kamer internetowych o przestrzeganie obowiązujących zasad dotyczących zanieczyszczenia środowiska.

Co mogę zrobić?
Wielkie firmy międzynarodowe mogą wpływać na swoich dostawców. A ludzie, którzy kupują ich produkty — **LUDZIE TACY JAK TY — MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA ZNANE KONCERNY.** Najwyższy czas, by te firmy wzięły odpowiedzialność za poprawę warunków pracy robotników IT na całym świecie. A tak Ty możesz pomóc:

Dowiedz się jak i gdzie produkowane są telefony komórkowe i inne urządzenia elektroniczne przyłączając się do naszej kampanii na www.makeITfair.org!

Szukaj nowych ulotek makeITfair na temat różnych aspektów przemysłu elektronicznego — przyłącz się do działań w ramach kampanii!

Jeśli kupujesz nowy telefon czy najnowszy sprzęt do gier, **ZAPYTAJ, GDZIE ZOSTAŁ WYPRODUKOWANY** i czy przestrzegano norm pracowniczych i ekologicznych!

Zanim zdecydujesz się na zakup nowego produktu: zastanów się, czy nie możesz jeszcze korzystać ze starego przez następny rok czy dwa! A jeśli nie nadaje się on do ponownego użytku, **ODDAJ GO DO PUNKTU RECYKLINGU** (albo odnieś do sklepu).

ZAPROPONUJ ZORGANIZOWANIE PROJEKTU NA TEN TEMAT w swojej szkole, na uczelni lub w lokalnej grupie bądź organizacji!

POWIEDZ ZNAJOMYM i rodzinie, czego się dowiedziałeś/-aś — niech oni też się zaangażują!

Szukaj nowych ulotek makeITfair na wszystkie te tematy. Przyłącz się do kampanii makeITfair na

www.makeitfair.org

MAKE IT FAIR

KONTAKT:
Koalicja Karat

ul. Karmelicka 16 m 13
00-163 Warszawa
tel/fax (48 22) 636 8307
info@karat.org.pl
www.karat.org

Niniejszy dokument powstał przy finansowym wsparciu Unii Europejskiej. Treść dokumentu stanowi wyłączną odpowiedzialność SOMO i w żadnym wypadku nie należy utożsamiać Je jest ona odzwierciedleniem stanowiska Unii Europejskiej.

Listopad 2007

KARAT/CZERWIEC 2007.AR.PL